Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Mantelzorgagenda 2023 – 2026

Voortgang juli 2023 – juli 2024

Met de Mantelzorgagenda 2023 – 2026 wil het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een gewaardeerde en gelijkwaardige positie van de mantelzorger bereiken. Dit doet VWS samen met de coalitiepartners van de Mantelzorgagenda en de ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De Mantelzorgagenda bestaat uit 3 actielijnen met gerichte doelstellingen en acties.

Actielijn 1
Erkende positie van de mantelzorger

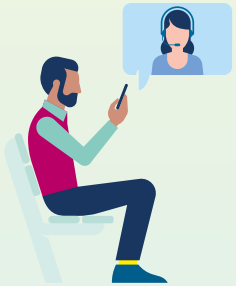
Deze actielijn zorgt voor een verstevigde positie van de (jonge) mantelzorger. In het bijzonder bij de combinatie van werk en mantelzorg, onderwijs en mantelzorg en wonen en mantelzorg.

Actielijn 2
Verbinding en samenwerking met het netwerk van de mantelzorger

Deze actielijn richt zich op het vergroten van kennis, het verbeteren van samenwerking tussen formele en informele zorg en het creëren van goede randvoorwaarden en ruimte voor de professional.

Actielijn 3
Individuele ondersteuning

Deze actielijn draagt bij aan het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers. Het is belangrijk dat mantelzorgers weten waar ze terecht kunnen met vragen en op tijd de juiste hulp krijgen.

Wat we doen en voor wie

Voor **werkende mantelzorgers** maken we de combinatie van werk en mantelzorg makkelijker.

Jonge mantelzorgers krijgen speciale aandacht zodat ze net als hun leeftijdsgenoten gezond en kansrijk kunnen opgroeien.

Mantelzorgers met een uitkering krijgen meer ruimte voor mantelzorg met minder belemmerende regelgeving.

We richten ons op het verminderen van regeldruk op het gebied van **mantelzorg en wonen**.

We verbeteren de samenwerking tussen de **informele en formele zorg** door vroegtijdige aandacht voor de mantelzorger, ruimte voor de professional en lage administratiedruk.

De beschikbaarheid van en toegang tot **respijtzorg** wordt verbeterd.

Actielijn 1 Erkende positie van de mantelzorger

Een erkende positie betekent dat er een duidelijke definitie van mantelzorg is, dat het combineren van mantelzorg met andere verantwoordelijkheden wordt geaccepteerd, en dat mantelzorgers positief worden behandeld en ondersteund. Binnen deze acties richten we ons specifiek op de werkende mantelzorger, de jonge mantelzorger, mantelzorgers met een uitkering, en mantelzorg en wonen.

Mijlpalen 2023 - 2024

- Het Landelijk Kader Studentenwelzijn is naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarna is het programma studentenwelzijn (STIJN) gestart. Dit programma ondersteunt onderwijsinstellingen om het studentenwelzijn te verbeteren en heeft aandacht voor risicogroepen, zoals mantelzorgers. Dit programma loopt tot 2028.
- Een kamerbrief over de mogelijkheden tot vereenvoudiging van het verlofstel is verstuurd. Er worden voorstellen gedaan om zorgverlofregelingen voor onder andere mantelzorgers te versimpelen.
- Het programmaplan Participatiewet in Balans is openbaar gemaakt en het wetsvoorstel is naar de Tweede Kamer gestuurd.
- Het wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting is naar de Tweede Kamer gestuurd. Mantelzorgers en -ontvangers worden landelijk als urgente woningzoekenden aangewezen.

Bewustwording en communicatie

- Bewustwordingscampagne '#Mantelzorg is hier – Praat erover!' is van start gegaan.
- De Week van de Jonge Mantelzorger met vernieuwde bewustwordingscampagne 'Meer dan je denkt!' heeft plaatsgevonden met een landelijke kick-off georganiseerd vanuit een bijzondere samenwerking van hogescholen.
- De aftrap van de samenwerking tussen Stichting Werk&Mantelzorg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten vond plaats met een webinar voor gemeenten over de ondersteuningsmogelijkheden.

Publicaties en handreikingen

- Het inspiratiedocument 'Werk en mantelzorg – Samen werkt het!', opgesteld door Stichting van de Arbeid, MantelzorgNL en Stichting Werk&Mantelzorg, is gepubliceerd.
- Een Handreiking mantelzorg en werk, opgesteld in opdracht van het ministerie van SZW, is op het Arboportaal geplaatst. De handreiking geeft informatie en handvatten over het combineren van mantelzorg en werk aan leidinggevenden en werknemers.
- FNV heeft haar visie op mantelzorg overhandigd aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Vooruitblik

- De Sociaal Economische Raad (SER) komt medio 2025 met een advies over werk en mantelzorg.
- Bij nieuwe en bestaande wetten en regelingen waar we mantelzorgers om bewijs vragen, doen we voorstellen om deze bewijslast makkelijker te maken.
- De ministeries van VWS en OCW verbinden het onderwerp 'jonge mantelzorgers' aan passende zorg en ondersteuning in het onderwijs.

We verschuiven de aandacht voor de mantelzorger naar een vroeg stadium, om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen

Actielijn 2 Verbinding en samenwerking met het netwerk van de mantelzorger

Een gelijkwaardige positie van de mantelzorger vraagt om goed samenspel en een effectieve samenwerking tussen betrokkenen en professionals in het netwerk van de zorgvrager. De acties binnen deze actielijn zijn dan ook gericht op het vergroten van kennis, verbeteren van samenwerking tussen formele en informele zorg en het creëren van goede randvoorwaarden en ruimte voor de professional.

Mijlpalen 2023 - 2024

- Het Investeringsakkoord Opleiden Wijkverpleging is ondertekend door VWS, Actiz, ZorgThuis, V&VN en Zorgverzekeraars Nederland (ZN). Bij het verlenen van zorg wordt het samenspel tussen formele en informele zorgverleners (mantelzorgers, vrijwilligers) steeds belangrijker.

Bewustwording en communicatie

- Op 14 mei heeft het congres “Zorgen doe je samen” plaatsgevonden. Het congres was georganiseerd door Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, MantelzorgNL, NOV en het ministerie van VWS.
- Vilans voert vanuit het programma waardigheid en trots voor de toekomst de leergang informele zorg uit. Professionals kunnen deze leergang volgen.
- Een lectorenplatform informele zorg is opgericht door lectoren vanuit verschillende hogescholen Social Work en Verpleegkunde in Nederland. Dit platform draagt bij aan:
  - Versterking van kwalitatief hoogwaardig, praktijkgericht onderzoek rondom informele zorg;
  - Optimale agendering van het thema binnen de landelijke onderzoeksprogrammering;
  - Innovaties in de praktijk en opleidingen voor zorg- en welzijn/sociaal werk.

Publicaties en handreikingen

- De notitie Grenzen verkennen is door Vilans herzien en gaat over juridische grenzen aan informele zorg.
- Vanuit het Programma Waardigheid en trots voor de toekomst is de wegwijzer samenwerken met informele zorg gepubliceerd. De wegwijzer bevat informatie voor organisaties over het samenwerken met informele zorg.
- De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd geeft duidelijkheid en tips over wat mantelzorgers en vrijwilligers mogen in de zorg.

Goed Voorbeeld

- Een doe coalitie ontwikkelt initiatieven waarbij naasten en professionals op een gelijkwaardige wijze samenwerken; Mooi leven huis.

Vooruitblik

- Er vinden verkenningen plaats op welke wijze meer ruimte kan worden gecreëerd rondom de professional voor de samenwerking met en ondersteuning van de mantelzorger.
- Er worden randvoorwaarden gecreëerd voor ‘mantelzorgacademies’.

De mantelzorger wordt vroegtijdig gehoord en betrokken bij zorg voor hun naaste. Er is sprake van gelijkwaardig samenspel tussen de formele en informele zorg.

Actielijn 3 Individuele ondersteuning

Het is belangrijk dat mantelzorgers op tijd de juiste hulp krijgen wanneer dit nodig is. Dit om te voorkomen dat de mantelzorger overbelast raakt. Om mantelzorgers te ondersteunen bieden gemeenten verschillende vormen van individuele en collectieve ondersteuning aan. Respijtzorg is één van deze vormen. De huidige ondersteuningsvormen sluiten nog niet altijd aan op de behoeften van de mantelzorger. Daarom helpen we gemeenten met vraaggerichte ondersteuningsvormen.

Mijlpalen 2023 - 2024

- De pilot 'Jonge Mantelzorg Vriendelijke School' is succesvol afgerond en zal worden voortgezet.

Bewustwording en communicatie

- Een Adviesteam Mantelzorg heeft 43 gemeenten geadviseerd over mantelzorgbeleid en goedbezochte webinars verzorgd over thema's als aanpak gemeentelijk mantelzorgbeleid, domeinoverstijgend samenwerken, werk en mantelzorg en lokaal samenwerken aan mantelzorgondersteuning.
- Het Kennisnetwerk Logeerzorg komt periodiek samen om kennis te delen over logeerzorg. Vanuit dit kennisnetwerk heeft een initiatiefgroep logeerzorg signalen verzameld hoe domeinoverstijgende logeerzorg verbeterd kan worden. De signalen zijn mei 2024 gepresenteerd aan VWS, VNG en ZN.

Publicaties en handreikingen

- De eindrapportage 'Ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers die zorgen voor een naaste met een levenslange en levensbrede zorg- of ondersteuningsvraag' inclusief aanknopingspunten om ondersteuning te verbeteren.
- Alzheimer Nederland heeft een peiling over logeerzorg gehouden onder de panelleden, resultaten zijn te lezen in de rapportage:
  - Logeerzorg wordt nu nog vaak ingezet als crisisoplossing;
  - Als de drempel eenmaal genomen is, is logeerzorg voor herhaling vatbaar;
  - Garantie dat iemand in goede handen is, is een belangrijke vereiste.
- De Dementiemonitor (het landelijke onderzoek van Alzheimer Nederland naar de wensen en behoeften van mensen met dementie en mantelzorgers in Nederland) wordt op dit moment uitgevoerd. De bereikte respons is met ruim 10.000 verdubbeld ten aanzien van de vorige monitor. Uitkomsten worden benut bij het verbeteren van ondersteuning.

Goed voorbeeld

- Transmuralis is in Zuid Holland Noord een regionale pilot logeerzorg gestart. Het beoogde eindresultaat is het realiseren van een duurzame regionale logeervoorziening.

Vooruitblik

- De coalitiepartners stimuleren en faciliteren gemeenten bij het ontwikkelen van een gerichte aanpak voor mantelzorgondersteuning en -waardering, onder andere op basis van de acht vraaggebieden voor mantelzorgondersteuning.
- In gemeenten werken verschillende partijen vanuit de vraag en behoefte samen aan verschillende vormen van laagdrempelige respijtzorg. Hierbij valt te denken aan lichtere vormen in de eigen buurt, of de koppeling met vrijwilligerswerk. Kennis over en goede voorbeelden van laagdrempelige respijtzorg worden gedeeld met en tussen gemeenten en uitvoerende organisaties.

Meer aandacht voor het voorkómen van overbelasting van de mantelzorger.

De coalitiepartners van de Mantelzorgagenda 2023 – 2026

De landelijke coalitie van de Mantelzorgagenda is een structureel samenwerkingsverband van partners. We staan voor een gezamenlijke, zeer belangrijke opgave: het landelijk over de volle breedte sterk positioneren en verankeren van mantelzorg en de ondersteuning van mantelzorgers.

Werk & Mantelzorg

jmz pro.

MantelzorgNL
Helpt jou helpen

MOVISIE

NOV
Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk

Sociaal Werk Nederland

Strategische Alliantie
JONGE MANTELZORG

actiz

alzheimer nederland

VNG

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Zorgverzekeraars Nederland